

необходимым условием для существования и развития независимого государства. Информационной сфере отводится главная роль и в формировании сознательного гражданского общества. Основные законодательные принципы информационной деятельности сформированы, однако правовая регуляция нуждается в совершенствовании и дополнительном толковании. Национальное законодательство относительно информационной сферы нужно привести в соответствие с мировыми нормами.

Эффективная деятельность системы местного самоуправления возможна при условии внедрения широких информационных связей между органами местного самоуправления, государственными управленческими структурами и населением (общественностью).

Ключевые слова: информационная деятельность, органы местного самоуправления, правовое регулирование.

Buzuluk O. S. Features of the Legal Adjusting of Informative Activity of the Local Self-Government on the Modern Stage (on the Example of the Lutsk City Council). In the article the operating legal providing and basic principles of activity of organs of local self-government is investigational on the example of Lutsk city advice. The basic normative-legal acts are analysed which are followed by this city advice in the informative activity, the problem questions of its legal adjusting are certain and his features are selected.

Certainly, that successful informative activity of organs of local self-government is a necessary condition for existence and development of the independent state. A leading role is taken an informative sphere in forming of conscious civil society. Basic legislative principles of informative activity are formed, however in it the legal adjusting needs perfection and additional interpretation. National legislation in relation to an informative sphere it is needed to bring to conformity with world norms.

Effective activity of the system of local self-government is possible on condition of introduction of wide informative connections between the organs of local self-government, state administrative structures and population (by public).

Keywords: informative activity, organs of local self-government, legal adjusting.

Адреса для листування: fmr.lutsk@gmail.com

007:304:659.3 “20”

Рафал Ковальчик – доктор габлітований,
професор Лодзького університету (м. Лодзь, Польща)

Подорожній репортаж: виклики XXI століття

У статті розглядаються процеси трансформації традиційної трепел-журналістики. Світ перебуває у добі глобалізації, у добі інформаційного суспільства, у стані постійних змін. Тому світ став ближчим нам усім. Сьогодні інший реципієнт, він змінився. Його очікування у сфері самої інформації досить поверхові, але водночас досить високі вимоги щодо її візуальної передачі, швидкої доставки з усіх кінців світу змушують телебачення, Інтернет, радіостанції, журналістів, публіцистів, творців інформаційних і подорожніх програм, а також і найкращих мандрівників передавати образи світу в цукерці. Золота доба журналістики подорожей Тиціано Терзані вже в минулому. Сьогодні в добу технологічної революції, коли кожен дім заповнений електронікою, починаючи зі смартфонів і закінчуючи планшетами, та швидко старіючими нот-буками, сучасні носії інформації змінили образ журналістики. Це вже інша доба, інше суспільство та інший характер всеохоплюючої інформації. Цікавість світу, бажання показати його таким, яким він є, в усій його багатогранності – в політологічній, історичній та соціологічній проекціях – це саме така формула, яка на часі, це виклик для журналістики подорожей.

Ключові слова: журналістика подорожей, доба інформаційного суспільства, трансформація традиційної трепел-журналістики.

Постановка наукової проблеми та її значення. Світ є неймовірно красивий, він надихає і притягує своїм розмаїттям. Завжди був таким. Однак зараз, у добу глобалізації, в добу

інформаційного суспільства, доступу до Інтернету мільйонів, світ змінився, став ближчим для нас усіх. Сьогодні вже нікого не дивує краєвид Ніагари, Триумфальної Арки в Парижі, чи ріки Меконг, яка затопила велетенські площі. Це всім доступна інформація завдяки Інтернету.

Сьогодні інший читач, він змінився. Він не так зацікавлений світом, як століття тому, як 50, і навіть 30 років назад. Від тих, зацікавлених світом читачів, що шукали відповіді на хвилюючі запитання буття, поглинали світ всіма доступними їм медійними засобами, шукали їх, очікували відповіді на запитання, що відбувається в світі і як він виглядає, не залишилося й сліду. Сьогодні читач сподівається, що всю інформацію отримає, не виходячи з квартири. Його очікування в сфері інформації досить незначні, але одночасно вони вимагають досконалої картинки, образу, мобільного передавання інформації зі світу і наближення того світу, змушують телебачення, Інтернет, радіостанції, журналістів, публіцистів, творців інформаційних і подорожніх програм передавати світ у цукерці.

Золоті часи журналістики подорожей вже однозначно позаду. Золота доба – то були часи Тиціано Терзані, публікації якого в популярних виданнях «Corriere della Sera», «L'Espresso», «La Repubblica», його повідомлення із захоплення Сайгону, із закритого для західного світу Китаю, з розпаду залитого кров'ю Радянського Союзу, здобували десятки тисяч читачів, які переживали разом із відомим репортером вражаючі історичні моменти.

Сьогодні вже справді важко було б розбудити такі емоції і зацікавлення повідомленнями, і це не залежить від презентованої теми. Чи це стосується військового параду на Єлісейських полях, чи польоти літаків перед рейхстагом, чи бомбардування Хомс. Актуальними перед журналістикою подорожей постають нові виклики, які вимагають рішень, гідних тих, що дав світові кінець ХХ і початок ХХІ століття.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Сучасне телебачення атакує нас подорожніми програмами, а найпопулярніші мандрівники стають обличчями каналів, використовуючи при цьому величезні засоби, цілі колективи редакторів, відео-інженерів, художників, рекламістів, сценаристів та ін.

Сьогодні це виробництво, мета якого – змагання за аудиторію. Результатом їх діяльності є телепрограми, радіопередачі, книги, путівники, статті у пресі, цілі журнали, заповнені досить примітивним змістом, але надзвичайно різнобарвні, провокуючі, яскраві, шокуючі своїми фотографіями, вражаючим монтажем, зробленим за кілька днів у редакції. Вони повинні виконати головне завдання – швидко продатися.

В епоху технологічної революції, коли кожен будинок заповнений електронікою, починаючи зі смартфонів, планшетів і закінчуючи старіючими нот-буками, сучасні носії інформації змінили образ журналістики. У період ісламської революції, так званої весни народів, виявилось, що події в Єгипті, Тунісі, Лівії, Катарі, чи стікаючій кров'ю Сирії, не вимагають вже такої великої участі з боку журналістів, не вимагають їх безпосередньої участі в тих подіях.

Учасники подій записують їх мобільним телефоном, смартфоном чи планшетом і розміщують у Фейсбуці чи Ютубі. Роль журналістів у цьому випадку змінюється. Вони перетворюються у професіоналів, які займаючись журналістикою, мусять оглянути весь багатий Інтернет-матеріал і забезпечити його коментарями, класифікувати, виконати селекцію, відкидаючи неякісне відео-сміття, якого маса.

Щоб випустити в ефір інформацію, сучасні журналісти можуть сидіти перед екраном комп'ютера за тисячі кілометрів від місця події. Роль журналіста, репортера залишається надалі важливою, але часто складає лише тло подій, елімінуючи необхідність безпосередньої участі. Журналіст не мусить брати участь разом із військовими, бунтарями, учасниками кривавих подій в їх боротьбі на першій лінії з апаратом у руці, чи солдат з карабіном.

Сьогодні в добу технологічної революції журналістика подорожей вагається. Щоб зацікавити реципієнтів, треба бути там, де інші конкуренти не з'являться, або там, де з'являться рідко. З іншого боку, треба так сформулювати проблему, щоб саме та інформація, те повідомлення відрізнялося серед десятків інших повідомлень, котрі щоденно заповнюють світ глобальних медіа.

Щоб зробити повідомлення привабливим, треба подати ширший контекст, різносторонньо торкнутися проблематики під політологічним, історичним та соціологічним кутом. Це і є виклик перед сучасністю. Сьогодні історичні путівники б'ють рекорди популярності. Чому? Тому що

пропонують читачам знання з багатьох сфер. Нечисленні, зацікавлені світом читачі, котрим замало зліпка коротких вирваних повідомлень, коротких із багатьох сфер, які надає Інтернет, поглинають такого типу праці.

Крім глобалізації і всеохоплюючих мобільних знарядь, цей ринок має майбутнє. Адже книга зараз – це не тільки старий винахід Гуттенберга, але й зчитувач е-буків. Планшети, смартфони, котрі з'явилися на важкому читацькому ринку і стали визнані виробниками тих же мобільних носіїв, як перспективний продукт для читачів. У результаті фундаментальним питанням залишається не носій відчиту, а читацький продукт. Щоб приготувати добрий репортаж із подорожі, треба застосувати в ньому наступний зміст. Головним залишається питання вибору, де його приготувати. Відповідь на це головне питання є дуже складною, бо доріг є кілька, і кожна з них може привести до успіху. Можна приготувати його як в екзотичній країні, для туристів потенційно закритій, так і в туристичних анклавах.

У першому випадку може бути Північна Корея, але і наприклад Нагорний Карабах, держава екзотична і цікава. Визнана лише Вірменією, держава Нагорний Карабах постала в результаті війни вірменів із азербайджанцями. Цей регіон привертає увагу, бо є незвичайним. Загалом закритий для туристів, котрі можуть перетнути кордон лише в одному переході (з боку Вірменії, з боку Азербайджану). Туристи обмежені у можливостях відвідати країну. Вони не можуть пересуватися усією країною, а тим більше у межах демаркаційної лінії, де обидві сторони мають озброєних солдатів, танки, штурмові загони, готові до відбиття атаки. Там сьогодні зієє пустка після знищених війною і людською жадобою крові колишніх домогосподарств. Села, поселення, цвинтарі, поля колись спільного життя азербайджанців та вірмен змінилися попелищами, а довкола кілометри замінованих полів.

Бувають навіть взаємні снайперські відстріли. Райони кривавих битв навіть на теренах таких міст, як Шуши або Мартакерт, світяться вже понад 20 років трагічними пам'ятками – приватні будинки, адміністративні, переорані місцями слідами гармат. Побувати в тих місцях - значить дещо ризикувати власним життям. Журналіст там не бажаний. Вірмени із Нагорного Карабаху також не мають чим гордитися. Живуть сучасні мешканці Нагорного Карабаху на руїнах домівок азербайджанців, довкола знищених мечетей, цвинтарів і помешкань колишніх власників.

Місць конфліктів на світі дуже багато, але той регіон, такий гарний з огляду на місцеві краєвиди, обсіпані зеленню гори, приковує увагу. Сьогодні вже майже 20 років минули від тих подій. Розбудовується інфраструктура нової держави з маріонетковим президентом, залежним від Єревану, але відчувається атмосфера тимчасовості. Вірмени, які віддавна там живуть, самі себе називають карабахами і постійно говорять про нову війну з азербайджанцями. Між ними і новими поселенцями постійно триває конфлікт. Уряд Єревану намагається схилити до заселення опустілих домівок колишніх власників – азербайджанців, вірмен, що прибули на ці землі з території Азербайджану, вигнані владою Баку. Щоб стабілізувати ситуацію в тому регіоні, потрібна співпраця не тільки між Баку і Єреваном, але добра воля з боку Вашингтону і Москви, а ці мегадержави взагалі не зацікавлені у стабілізації тих стосунків. Ера тимчасовості в Нагорному Карабасі триває.

З іншого боку, цікавий подорожній репортаж може з'явитися внаслідок опису туристично-мандрівних анклав, наприклад Узбекистану – перлини Середньої Азії. Щоб це вдалося, треба зосередитися на чудових пам'ятках матеріальної культури, на залишках святості держави, напр. на Самарканді – тій квітучій оазі шовкового шляху, чи на Бухарі, Хіві та ін.

Варто зосередитися також на людях, які зараз там живуть, на їх проблемах дня щоденного, на їх буденних очікуваннях і труднощах нової держави, яка бореться за забезпечення основ для молодого покоління, як і для виживання їх батьків. Вартість освіти, охорони здоров'я вимагає великі кошти і це є причиною загального невдоволення, що виникає з нової ситуації в Середній Азії після розпаду Радянського Союзу.

Покоління, яке виховується в уже новій незалежній державі, в системі ринкової економіки, в час безробіття, низьких зарплат, прагне більших доходів, емігрує. Державі важко вирішити це завдання, при великому натуральному прирості і невеликій можливості абсорбції через ринок. Сильна авторитарна влада Іслам Каримова намагається обмежити зростаючі впливи мусульманських фундаменталістів і нівелювати спадщину радянської доби.

Надзвичай популярними у подорожніх репортажах є висвітлення питань втручання науки у навколишнє середовище, людини у природу, котрі призвели до ґрунтовних перетворень в екосистемі. У цьому випадку особливо регіони, котрі перебували в сфері радянського впливу, переповнені прикладами людської дурості і кардинальних змін екосистеми, котрих не повернути.

Зовсім не приваблює Дніпровська гідроелектростанція, що затопила пороги Дніпра, збудована за радянських часів у 1927–1932 роках і згодом багато разів перебудована, як і Висока Асуанська Тама (Єгипет), чи Дамба Трьох Ущелин, збудована на ріці Янцзи в центральній провінції Хін-Хубей.

Одним із таких регіонів є також Аральське озеро, внутрішнє море Узбекистану, яке в результаті радянської бездумності, фактично цілком знищене. Радянська влада тоді вирішила, що русла Амудар'ї і Сирдар'ї будуть повернуті на плантації бавовни, котра мала стати «білим золотом» – основою економіки Казахстану, Узбекистану і Туркменії. Сьогодні, завдяки зацікавленості ЮНЕСКО і багатьох міжнародних організацій та фінансових засобів із Заходу, море вертається, але з року в рік воно стає меншим. Тоді у місці цієї водойми постала пустеля, заповнена сіллю і всілякими хробаками. Саме ця тема, масштаб знищення, знищення екосистеми радянською владою і його візуалізація – кораблі, покинуті на кілька десятків кілометрів від нинішнього берега – дуже популярна тема для подорожнього репортажу.

Екзотична тема пробуджує зацікавлення і дуже часто використовується у повідомленнях, репортажах із Середньої Азії в усіх країнах Європи. Надзвичайно популярна ця тема і у Польщі, вона багато разів з'являлася на екранах телебачення та на сторінках преси, була покладена в основу багатьох книг.

Однак подорожній репортаж викликає також зацікавлення, коли стосується близької та не дуже екзотичної проблематики з точки зору європейців. Оповіді про забуті вулички, пам'ятки, чи таверни, як і їх власників тут недалеко – біля Луцька, Лодзі, Києва чи Парижа, про гірські шляхи довкола Флоренції також викликають зацікавлення. Це інше зацікавлення, але якщо буде розкриватися широкий контекст, різносторонньо трактована піднята проблематика, то може викликати навіть дуже широку зацікавленість.

Барвистість, традиції та історія Кавказу завжди інтригують. Не обов'язково це теми з боротьби чеченців, чи вже згадувана ситуація в Нагорному Карабаху. Достатньо описати уславлений вином край Кахетії, акцентуючи на драмі грузинів, викинутих через інтервенцію Росії з величезних площ своєї країни, з південної Осетії, чи також територія, окупована росіянами, яка лежить на кордоні Грузії – мальовнича Абхазія.

Регіон південного Кавказу приваблює з огляду на багатство форм. Ті, хто хоче його пізнати, знову можуть відкрити для себе забутий після занепаду Радянського Союзу район, знаний колись Єхеґнадзор зі славнозвісним Джермуком (Вірменія) — символом «люксу» СРСР, тепер забутим історією.

Так само з іншими краями, наприклад, з Індією, де життя місцевих жителів надто контрастує з уявою людини Заходу, збуджує емоції. Кожен хоче відчутти смак тої екзотики, звуки вуличних клаксонів, тук-туків, смак тутешніх страв — саме та відмінність притягує читачів і робить подорожні репортажі з тих регіонів привабливими для читачів.

Висновки. Світ, незважаючи на глобалізацію, нові форми комунікації, носії інформації, що годують нас сотнями новин із різних куточків світу, стоїть перед подорожньою журналістикою закритим. Вистачить лише змінити форму, щоб цей вид журналістики знову святкував тріумф. Хоч масштаб змін вже не буде в добу Інтернету таким широким, як у золоті часи Тиціано Терзані. То вже інша ера, інше суспільство та інший характер всеохоплюючої нас інформації. Сьогодні в час відкритих кордонів, відкритого для інформації світу, навіть в закритих країнах, де правлять тирані, інформація потрапляє майже до кожної домівки завдяки сучасним можливостям комунікації. Цікавість світу, бажання показати його таким, яким він є, торкаючись розмаїття проблематики, розглядаючи під політологічним, історичним і соціологічним кутом – це формула, що відповідає викликам часу, сьогодення. Це виклик для сучасної подорожньої журналістики.

Переклад із польської С. Кравченко.

Література

1. Bartłomiej Sabela. *Może morze wróci.* – Gliwice, 2013.
2. Barbara Stepniowska-Holzer, J. Holzer. *Egipt. Stulecie przemian.* – Warszawa, 2006.

3. Jean-Paul Roux. L'Asie centrale. Histoire et civilisations. – Fayard, 1997.
4. Peter Gevorkian. Alternative Energy Systems in Building Design. – New York, 2010.
5. Piotr Kwiatkiewicz. Azerbejdżan: ukształtowanie niepodległego państwa. – Toruń, 2009.
6. Tadeusz Świętochowski. Azerbejdżan. – Warszawa, 2006.
7. Tiziano Terzani. Dobranoc, panie Lenin! (Buonanotte, Signor Lenin, przekład Marcin Wyrembelski, Katarzyna Skórska). – Poznań, 2011.
8. Tiziano Terzani. Koniec jest moim początkiem (La fine è il mio inizio, przekład Iwona Banach). – Poznań, 2010.
9. Witold Rodziński. Historia Chin. – Wrocław-Warszawa-Kraków, 1992.
10. Zapater Espí, Luis Tomás. Asia central: conflictos étnicos, nuevo nacionalismo e Islam. – Valencia, 2005.

Kowalczyk R. Podróżniczy reportaż. Wymagania XXI wieku. W artykule są analizowane procesy transformacyjne w dziedzinie tradycyjnego podróżniczego dziennikarstwa. Świat dziś w dobie globalizacji, w dobie społeczeństwa informatycznego, ulega gruntownym przeobrażeniom. Świat przez to stał się bliższym nam wszystkim. Dziś odbiorca jest inny, zmienił się. Jego oczekiwania płytkie w zakresie informacji, ale jednocześnie wymagające wobec obrazkowego, mobilnego przekazu informacji ze świata zmuszają telewizję, Internet, stacje radiowe, dziennikarzy, publicystów, twórców programów informacyjnych i podróżniczych, a tym samym i celebrytów podróżniczych do przekazywania obrazów ze świata w pigułce. Złota era dziennikarstwa podróżniczego Tiziano Tarzaniego, należy już do przeszłości. Dziś w dobie rewolucji technologicznej, kiedy każdy dom zapelniony jest elektroniką począwszy od smartfonów, poprzez tablety, aż po odchodzące już do lamusa laptopy, współczesne nośniki informacji zmieniły obraz dziennikarstwa. To już inna era, inne społeczeństwo i inny charakter wszechogarniających nas informacji. Ciekawość świata, chęć ukazania go takim, jakim jest, ale dotknięcie problematyki wieloaspektowo pod kątem politologicznym, historycznym i socjologicznym – to właśnie odpowiednia formuła na czasy współczesnych dni – to wyzwanie dla dziennikarstwa podróżniczego.

Słowa kluczowe: dziennikarstwo podróżnicze, doba społeczeństwa informatycznego, transformacja tradycyjnego podróżniczego dziennikarstwa.

Kowalczyk R. Traveller's Reportage. Requirements of the XXI Century. The article is about the dynamic of transformation the journalism tradition. Today's world, in the age of globalization and hi-tech society is changing radically. The world is becoming closer to all of us. Now the recipient is different. The expectations are low for information quality but demanding for picture and mobility of information. It causes that TV, Internet, Radio, journalists, writers, the creators of information and travel programmes including celebrities to send compressed pictures of the world. Golden era of travel journalism by Tiziano Tarzani is gone. Nowadays in the era of technological revolution, when everyone owns so many electronic gadgets, modern information media completely changed journalism. It's different era, different society and type of all-embracing information. Curiosity of the world, the will of showing it as is and in many aspects – political, historical and sociological – this is the right formula and challenge for modern travel journalism.

Keywords: travel-journalism, hi-tech society, transformation tradition the travel-journalism.

УДК 316.28:070

Оксана Косюк – кандидат філологічних наук,
доцент кафедри соціальних комунікацій
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Аналіз явищ масової комунікації: методологічний підхід

У публікації засвідчено, чим загальнофілософські методи відрізняються від конкретнонаукових і чому в царині масової комунікації найважливішими є структурний та семіотичний методи, а також контент- і герменевтичний аналізи. Принагідно з'ясовано, чим дослідження Клода Леві-Строса відрізняються від наукових шукань Володимира Проппа і чому перші спроби використання контент-аналізу пов'язані із християнством.

Ключові слова: метод, аналіз, структура, семіотика, знак, код, інтерпретація.